

Jaarverslag 2021

**Christen
Unie**

Inhoud

1. Bestuurs- en directieverslag	4	1.5 Toekomstplannen en risicobeheersing	19
1.1 Voorwoord van de voorzitter	5	1.5.1 Risicobeheersing	19
1.2 Bestuurs- en directieverslag	7	1.5.2 Verkiezingsreserve	20
1.2.1 Statuten en reglementen.....	7	2. Jaarrekening 2021	21
1.2.2 Bezoldigings- en vergoedingenbeleid.....	7	2.1 Balans per 31 december 2021	22
1.3 Activiteitenverslag	8	Activa	22
1.3.1 Politieke vorming en scholing (a).....	8	Passiva.....	22
1.3.2 Informatievoorziening (b).....	9	2.2 Staat van baten en lasten over 2021	23
1.3.3 Contact zusterpartijen buitenland (c).....	10	Baten.....	23
1.3.4 Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	11	Lasten.....	24
1.3.5 Politieke participatie jongeren (e)	11	2.3 Resultaatbestemming	25
1.3.6 Ledenwerving (f)	11	2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat	26
1.3.7 Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g).....	13	2.4.1 Algemene grondslagen	26
1.3.8 Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	13	2.4.2 Vergelijkende cijfers.....	26
1.3.9 Verkiezingscampagnes (i)	15	2.4.3 Algemene grondslagen van waardering	26
1.3.10 Overige activiteiten partijbureau	16	2.4.4 Materiële vaste activa.....	26
1.4 Informatie over bestuur en directie	17	2.4.5 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva	26
1.4.1 Taak en werkwijze van directie en bestuur	17		
1.4.2. Nevenfuncties bestuursleden.....	17		

2.4.6 Reserves en fondsen.....	26	2.6.8 Herkomst baten	41
2.4.7 Algemene grondslagen van resultaatbepaling	26	2.7 Toelichting op de lasten over 2021	42
2.4.8 Baten.....	26	2.7.1 Uitgaven aan subsidiabele activiteiten	42
2.4.9 Personeelsbeloning	27	2.7.2 Afdrachten	45
2.4.10 Kostentoerekening ten behoeve van subsidie Wet Financiering Politieke Partijen	27	2.7.3 Overige uitgaven	46
2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2021	28	2.7.4 Totaal lasten.....	48
2.5.1 Materiële en immateriële vaste activa	28	2.8 Kostentoerekening subsidiabele activiteiten (WFPP) ...	49
2.5.2 Voorraden.....	29	2.8.1 Kostenverdeling subsidiabele activiteiten	52
2.5.3 Vorderingen	30	2.9 Ondertekening	53
2.5.4 Liquide middelen	31	3. Overige gegevens	54
2.5.5 Reserves.....	32	Controleverklaring.....	55
2.5.6 Overige kortlopende schulden	35	Bijlagen	58
2.5.7 Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	36	Bijlage I. Begroting ChristenUnie 2022	59
2.6 Toelichting op de baten over 2021	37		
2.6.1 Contributies	37		
2.6.2 Giften	38		
2.6.3 Subsidies	38		
2.6.4 Bijdragen in gezamenlijke kosten	39		
2.6.5 Baten Opleidingscentrum.....	40		
2.6.6 Overige baten	40		
2.6.7 Totaal baten.....	40		

**Christen
Unie**

**Bestuurs- en
directieverlag**

1.1 Voorwoord van de voorzitter

Voor u ligt het jaarverslag van de ChristenUnie over 2021. In dit jaarverslag staan we stil bij de verschillende activiteiten die we als partij in 2021 mochten oppakken en leggen we verantwoording af over de financiële ontwikkeling van de partij.

Dit voorwoord schrijf ik de dag nadat president Zelensky via een live-verbinding zijn toespraak hield in de Tweede Kamer. Zoiets was nog nooit gebeurd. En dat het zou kunnen; dat een tot voor kort onbeduidende president live, in een legergroen hemd, méér dan een appel zou doen op onze strijd tegen onrecht en tirannie, daar had ik nog nooit bij stil gestaan. En u waarschijnlijk ook niet.

Nog geen veertig dagen is de oorlog in Oekraïne aan de gang, maar wat daar gebeurt, houdt de wereld bezig. De eensgezindheid in Europa is hechter dan ooit, westerse landen gaan serieuze investeringen doen om hun defensiemacht weer op orde te krijgen en Nederland wil van het gas af, te beginnen met het Russische gas.

De oorlog heeft ook een andere kant. Er waren al meer vluchtelingen in ons land dan dat er opvangplekken zijn. Er komen nog meer vluchtelingenstromen op gang en er vallen in de steden elke dag dat de oorlog duurt doden en gewonden. Het is niet nieuw dat er oorlog is, Oekraïne brengt de oorlog voor ons vooral dichterbij, in onze regio. Vrede zoeken en recht doen zijn geen vrome wensen, zolang de bittere waarheid is dat er onrecht gedaan wordt, waar ook ter wereld. We hopen en bidden dat er in 2022 een einde komt aan het onrecht.

Terugkijkend ligt er een bijzonder jaar achter ons. De wereld bleef in de ban van de coronapandemie en de belasting die dat met zich meebracht was aanzienlijk. We hadden de hoop dat we met een vaccin alle problemen konden oplossen. Maar in het najaar bleek helaas dat een nieuwe variant van het virus ons opnieuw in een periode van lockdown bracht. De eensgezindheid en het begrip van de eerste maanden ontbraken, we werden moe van het gebrek aan sociale contacten, gestrestst van het geregeld rond quarantaineperiodes en discussieerden over de tweedeling die corona in de maatschappij dreigde te veroorzaken.

We worstelden met de coronamaatregelen, bijv. rond het Corona Toegangsbewijs (CTB), ook binnen de partij. Dat je elkaar niet echt spreekt en niet fysiek kunt ontmoeten, maakt een goed debat tussen voor- en tegenstanders extra moeilijk. We zochten alternatieve vormen van verbinding en experimenteerden met Teams, Zoom en andere middelen om met elkaar in gesprek te blijven.

2021 was ook het jaar van de verkiezingen. Als partij waren we blij met de stabiele 5 zetels waarmee we onze kiezers vertegenwoordigen in de Tweede Kamer. We zijn er dankbaar voor. Er is hard gewerkt en er is veel energie besteed aan de verkiezingen. Verderop in dit verslag staan we hier bij stil.

Na een aantal ingewikkelde maanden, kwam aan het eind van het jaar de formatie tot een afronding. Als ChristenUnie stonden we niet vooraan om mee te regeren, integendeel. Maar toen in oktober, na zo'n lange periode van onzekerheid, de informateur onze partij aan tafel vroeg, voelden we de verantwoordelijkheid om mee te werken aan de totstandkoming van een nieuw kabinet.

'Bestuurscultuur' is het woord geworden waarover vaak is gesproken in 2021. Lang niet altijd met een positieve toon. Want helaas zien we dat het vertrouwen in de politiek flink afgenomen is. Dat betekent dat er werk aan de winkel is. Niet alleen in Den Haag, maar zeker ook voor de politieke partijen zelf. Ook voor ons. Integriteit en vertrouwen vragen aandacht. In 2021 stond dat op onze agenda. In 2022 willen we hier aandacht aan blijven geven.

Betrokkenheid van onze leden is voor ons erg belangrijk. In 2021 hebben we als ChristenUnie voorzichtige stappen gezet met nieuwe manieren van verbinding zoeken; in ledenpeilingen en digitale bijeenkomsten. In 2022 willen we hier mee verder gaan. We willen de politiek dichterbij de leden brengen en de ontwikkelingen in de regio en de alledaagse problemen dichterbij de politiek halen.

2021 was voor onze partij een jaar van groei. We zijn er erg blij mee dat we met ruim 26.000 leden een stevige basis hebben en dat we met al uw inzet het geluid van de ChristenUnie kunnen laten horen op de plekken waar we zijn vertegenwoordigd in gemeenteraden, provincies en waterschappen. Door aandacht te vestigen op thema's waar we recht willen doen waar onrecht heerst. Door woorden te geven aan zaken die geen stem hebben, maar wel belangrijk zijn. En door ons, met de woorden van Jeremia 29:7, in te zetten voor de bloei van stad, gemeente of regio waar we wonen.

Afgelopen jaar zijn we ook gestart met de opmaat voor de gemeenteraadsverkiezingen. Inmiddels zijn de verkiezingen achter de rug en kennen we de opkomstcijfers en de uitslagen. Op beide punten is er voor de politiek wat te doen. Als de opkomstcijfers weergeven wat het vertrouwen is in de (lokale) politiek, dan zitten we in een verkeerde trend. En hoewel we overall geen grote verliezen hebben geleden bij de

laatste verkiezingen, stemt dat ons niet gerust voor de toekomst van onze partij en van het christelijke geluid in de politiek.

2022 wordt een jaar van ontwikkeling en verdieping. Er is het nodige te doen. We mogen weten dat we dit kunnen doen met Gods hulp en Zijn zegen. Daar bidden we om. En vanuit dat vertrouwen willen we politiek bedrijven.

Namens het Landelijk Bestuur

Ankie van Tatenhove
Voorzitter Landelijk Bestuur ChristenUnie

1.2 Bestuurs- en directieverlag

Met genoegen biedt het Landelijk Bestuur u de jaarrekening en het jaarverslag over 2021 aan. Deze is door de externe accountant voorzien van een goedkeurende verklaring. De vereniging ChristenUnie, gevestigd Johan van Oldenbarneveltlaan 46 te Amersfoort, stelt zich ten doel politiek te bevorderen zoals die voortvloeit uit de grondslag: "Gedreven door Gods liefde en Christus' koningschap wil de ChristenUnie zich inzetten voor de samenleving en het bestuur van ons land." De vereniging is in het handelsregister van de Kamer van Koophandel Gooi-, Eem- en Flevoland te Almere ingeschreven onder nummer 32080551.

Het partijbestuur bestond in 2021 uit de volgende personen:

Naam	Functie	Tijdvak
Piet Adema	Voorzitter	Tot 23 april 2021
Mark de Boer	Lid	2021
Hanneke Palm	Lid	2021
Wieger Kastelein	Penningmeester	Vanaf 1 maart 2021
Leon Meijer	Internationaal secretaris	2021
Fred Ruiten	Penningmeester	Tot 1 maart 2021
Joanne van der Schee - van de Kamp	Lid	2021
Ankie van Tatenhove	Voorzitter	Vanaf 23 april 2021
Harmke Vlieg-Kempe	Vicevoorzitter	2021

De directie bestond in 2021 uit: Jop Douma, directeur tot 1 augustus 2021, tot 1 september heeft de adjunct-directeur Jacqueline Vandermeer waargenomen en Anne Schipper is directeur vanaf 1 september 2021.

1.2.1 Statuten en reglementen

In 2021 zijn er geen aanpassingen doorgevoerd in de statuten. Wel zijn de reglementen voor de kandidaatstelling, de geschillenregeling, de vertrouwensregeling en het fractiereglement aangepast. Belangrijke aanleiding hiervoor was de herziening van ons integriteitssysteem op het partijcongres van 20 november 2021.

1.2.2 Bezoldigings- en vergoedingsbeleid

Leden van het Landelijk Bestuur krijgen alleen een vergoeding voor gemaakte onkosten. Zij ontvangen geen vacatiegeld of andersoortige vergoedingen. Voor de voorzitter is er een aanvullend beleid. Zij ontvangt voor een aantal vastgestelde uitvoerende taken een vergoeding. Het gaat dan bijvoorbeeld om de voorbereiding van congressen, extra contacten met leden en diverse overleggen binnen de partij. Per 1 november 2021 krijgt Ankie van Tatenhove een voorzittersvergoeding.

1.3 Activiteitenverslag

Het activiteitenverslag is opgebouwd overeenkomstig de subsidiabele categorisering in de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP), die met de letters a tot en met i worden aangegeven.

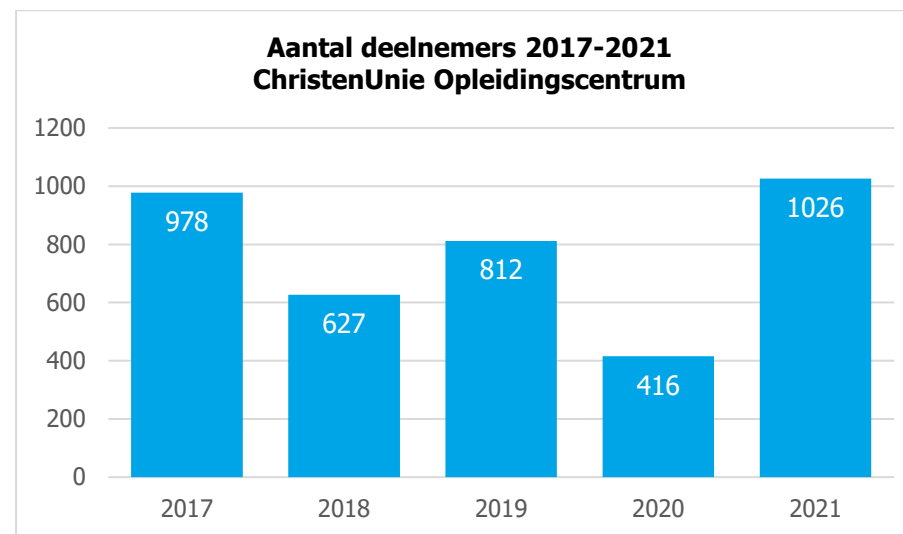
- a) Politieke vorming en scholing
- b) Informatievoorziening
- c) Contact zusterpartijen buitenland
- d) Politiek-wetenschappelijke activiteiten
- e) Politieke participatie jongeren
- f) Ledenwerving
- g) Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij
- h) Werving, begeleiding politieke ambtsdragers
- i) Verkiezingscampagnes

1.3.1 Politieke vorming en scholing (a)

Opleidingscentrum

Het cursusaanbod stond bij het Opleidingscentrum duidelijk in het teken van het voorbereiden van verschillende doelgroepen op de gemeenteraadsverkiezingen 2022. Doel van deze voorbereidingen was alle doelgroepen toe te rusten op en te inspireren voor hun taak richting de verkiezingen, en daarbij ChristenUniestijl en -gedachtegoed centraal te stellen.

De aftrap hiervoor was The Impact Factory GR2022, een online te volgen evenement met 15 verschillende workshops voor bestuursleden, selectiecommissies, programma commissie en campagneteams. Beoogd wethouders en kandidaten voor het raadslidmaatschap konden zich met korte of langere cursussen voorbereiden. Voor lijsttrekkers waren er aparte debat- en profileringstrainingen. Gedurende het jaar werden er nog meer online campagneworkshops aangeboden, o.a. over jongeren betrekken, campagnevoeren en specifiek campagne-acties bedenken.

Overig aanbod:

- Dit jaar hebben 3 fracties en besturen als team een maatwerktraining op locatie gevolgd.
- De Basismodule bestuursleden is 2 keer georganiseerd.
- De webmastertraining is door 13 mensen gevolgd.

- Voor raadsleden is de nieuwe workshop “Politiek resultaat met een tegenbegroting” georganiseerd.
- Vanwege het grote aantal nieuwe leden was er veel belangstelling voor de introductie cursus “Welkom bij de ChristenUnie”. Deze is 11 keer online aangeboden en werd door 269 leden en sympathisanten gevolgd.
- De AVG-cursus die verplicht is voor ChristenUnie-functionarissen die persoonsgegevens verwerken is door zo’n 150 mensen gevolgd.
- Voor het ontdekken en opleiden van mensen met talent en ambitie is de Masterclass christelijk-sociaal denken en doen georganiseerd en afgerond.

Politieke beleidsontwikkeling

Een aantal door het Landelijk Bestuur ingestelde Themanetwerken (voorheen Thematische Partijcommissies genoemd) is actief geweest. Deze netwerken geven gevraagd en ongevraagd advies aan alle politieke niveaus van de ChristenUnie, maar vooral aan de Tweede Kamerfractie. Voor 2022 willen we samen met onze netwerker en de aanwezige netwerken gaan nadenken over de toekomstige vorm waarin we dit willen continueren.

1.3.2 Informatievoorziening (b)

Partijblad ChristenUnie Magazine

Het ChristenUnie magazine verscheen 3x in 2021. Het eerste nummer was een speciaal campagnemagazine dat bedoeld was om uit te delen. Daarom hebben we al onze leden twee exemplaren gestuurd. De inhoud was ook gericht op de nog-niet overtuigde kiezer in plaats van op onze eigen leden. Het septembernummer was een regulier, extra dik

magazine, afgesloten met een derde magazine geheel in het teken van Kerst in december.

Campagnematerialen en doelgroepcommunicatie

Er zijn diverse (nieuwe) campagnematerialen, folders, flyers en advertenties gemaakt, deels nog voor de TK2021 campagne, maar ook al voor de aankomende GR2022. Ook voor ledenwerving zijn diverse uitingen verzorgd.

Informatie via internet naar leden en lokale afdeling(en)

De ChristenUnie beheert diverse websites. De hoofdsite (www.christenunie.nl) is de belangrijkste en wordt dagelijks bijgehouden. Eén van de grote aanpassingen op deze website is de coalitiepagina (<https://www.christenunie.nl/coalitieakkoord>) waar sinds de dag van de presentatie van het coalitieakkoord over veel onderwerpen daaruit een kort overzicht te vinden is. Vrijwel elke lokale en provinciale afdeling heeft haar eigen site, evenals elke geleding. Vanuit het partijbureau vindt ondersteuning plaats in de vorm van advies op het gebied van techniek, vormgeving en communicatie. In 2021 hebben we in aanloop naar de GR2022 handmatig op elke lokale site twee nieuwe modules geïnstalleerd waarmee lokale afdelingen de door hun behaalde resultaten en verkiezingsstandpunten op een professionele manier online kunnen tonen.

De ChristenUnie maakt ook ruimschoots gebruik van de mogelijkheden die social media biedt om haar leden en supporters te informeren en te activeren. De partij is actief op platformen als Facebook, Twitter, LinkedIn en Instagram. Meerdere keren per week plaatsen we daar updates, foto’s, video’s en andere actuele content. Iedere maand ontvangen leden en andere contacten onze algemene nieuwsbrief. Daarnaast worden nog diverse andere nieuwsbrieven naar

specifieke doelgroepen verstuurd. Via mijn ChristenUnie kunnen leden aangeven welke nieuwsbrief zij willen ontvangen.

Congres

Er zijn in 2021 drie verschillende partijcongressen gehouden.

1. We begonnen meteen op 30 januari met het 42e partijcongres, via een live uitzending vanuit de studio van Groot Nieuws Radio in Veenendaal. Dit congres stond vrijwel geheel in het teken van het verkiezingsprogramma voor de aankomende Tweede Kamerverkiezingen. Normaliter wordt dat programma al afgerond in november, maar vanwege de uitbraak van de coronacrisis had de commissie logischerwijs meer tijd nodig om die nieuwe realiteit mee te nemen in het programma. Voor dit congres meldden 832 leden zich aan. Via uitgebreide sessies eerder in januari zijn alle hoofdstukken en teksten besproken met de leden, en op het congres is vervolgens gestemd over de voorgestelde wijzigingen. Zo is het verkiezingsprogramma nog op diverse plekken aangepast door de leden. Dit gewijzigde programma werd aangenomen met maar liefst 543 stemmen vóór, 8 stemmen tegen en 9 onthoudingen.

2. Het 43e partijcongres vond vervolgens al snel weer plaats op 17 april 2021, wederom live uitgezonden vanuit de studio van Groot Nieuws Radio in Veenendaal. Vanwege de geldende coronamaatregelen konden er weer geen leden aanwezig zijn. Wel hebben 677 leden zich aangemeld om ook mee te kunnen stemmen. We keken die zaterdag terug op de Tweede Kamerverkiezingen van een maand eerder, en namen o.a. afscheid van de vertrekkende Tweede Kamerleden en oud-partijvoorzitter Piet Adema. Voor dit congres hebben ruim € 4.000 aan giften mogen ontvangen.

3. Het 44e partijcongres, traditioneel het najaarscongres, is gehouden op 21 november, en werd deze keer uitgezonden vanuit de studio's van de Evangelische Omroep in Hilversum. Wederom met een

zeer beperkt aantal mensen vanwege de coronamaatregelen, maar met maar liefst 1040 aanmeldingen van mensen die online meestemden. Er stonden diverse belangrijke stemmingen op het schema, onder andere over de nieuwe contributiestructuur van de partij. Ook voor dit congres is royaal gegeven: ruim € 8.000.

Alle drie de congressen zijn via YouTube en de website terug te kijken.

1.3.3 Contact zusterpartijen buitenland (c)

Het Landelijk Bestuur van de ChristenUnie is q.q. ook bestuur van de FICDD, de Foundation for International Christian Democratic Development. Deze stichting stimuleert democratische processen in Oost-Europese landen en in enkele landen buiten Europa. Hiervoor worden subsidies ontvangen van het ministerie van Binnenlandse Zaken Koninkrijksrelaties (BZK) en van het ministerie van Buitenlandse Zaken (BuZa). De FICDD is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie.

De ChristenUnie is medeoprichter en actief lid van de Europese partij ECPM, de European Christian Political Movement. Tweede Kamerlid Stieneke van der Graaf is lid van het bestuur van de ECPM. ECPM houdt kantoor in Amersfoort en Brussel. De ChristenUnie vertegenwoordiger in het Europees Parlement, Peter van Dalen, is in zijn rol als Europarlementariër ook lid van de ECPM. Hij is sinds 2009 lid van het Europees Parlement (en van de ECPM) en is vanaf 1 juli 2019 ook deel van de Europese Volkspartij (EVP)-fractie in het EP.

1.3.4 Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)

Het Wetenschappelijk Instituut (WI), de Mr. G. Groen van Prinstererstichting, dient de partij en de samenleving met het leveren van politiek-wetenschappelijke bijdragen in de vorm van publicaties, bijeenkomsten en debat. Het WI is door de ChristenUnie aangewezen als haar politiek-wetenschappelijk instituut. Het WI wordt door de ChristenUnie met een financiële bijdrage van € 28.000 gesteund. Omdat de ChristenUnie extra gelden heeft ontvangen van BZK, ter versterking van politieke partijen, heeft de ChristenUnie het WI gesteund met een extra bedrag van € 80.149. Hiermee komt de totale steun op € 108.149. Overige inkomsten van het WI zijn bijdragen van donateurs en subsidie van het ministerie van BZK. Het WI is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie en heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

1.3.5 Politieke participatie jongeren (e)

De ChristenUnie heeft Perspectief aangewezen als haar officiële politieke jongerenorganisatie. Perspectief heeft dit jaar € 19.500 financiële ondersteuning gekregen. De bijdrage is hiermee aanzienlijk verhoogd t.o.v. 2020. Het gaat om een toename van € 13.500. Perspectief is gehuisvest in het partijbureau van de ChristenUnie. Perspectief heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening.

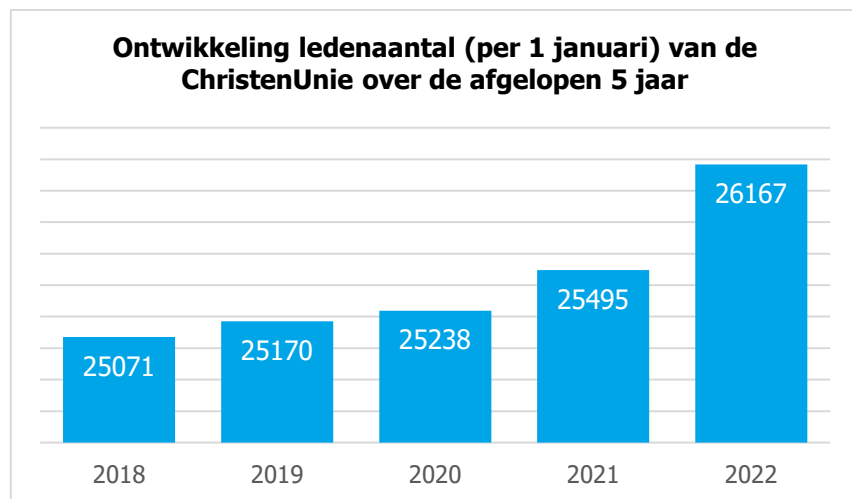
1.3.6 Ledenwerving (f)

Ledenverloop

De ChristenUnie is in 2021 gegroeid van 25.495 naar 26.167 leden. Een groei van 672 leden! In 2021 waren er 2275 aanmeldingen van nieuwe leden, wat flink hoger is in vergelijking met de afgelopen jaren. Direct na de Tweede Kamerverkiezingen is een grootschalige ledenwerfcampagne opgezet op social media, via email en print advertenties wat zorgde voor een grote piek in aanmeldingen. En ook de rest van het jaar bleef het aantal aanmeldingen op een hoog niveau door veel berichten en advertenties op sociale media en in christelijke bladen. Alle nieuwe leden hebben een welkomstpakket met informatie en promotiematerialen ontvangen.

Het aantal opzeggingen was met 1603 leden helaas ook hoger dan de afgelopen jaren. Een belangrijke verklaring ligt in het veelbewogen politieke jaar en de coronaonrust. Met name in de laatste twee maanden van 2022 waren er veel opzeggingen vanwege stemmingen over 2G en het corona toegangsbewijs.

In 2021 vonden opnieuw veel grote evenementen niet plaats en daarom is er extra ingezet op ledenwerfacties op digitale evenementen. Ook was er aandacht voor ledenwerving met en door lokale afdelingen, mede gericht op de kandidatenlijsten voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Vrijwilligers

De eerste maanden van 2021 stonden in het teken van het werven en inzetten van campagnevrijwilligers voor de Tweede Kamerverkiezingen. In totaal hebben bijna 300 vrijwilligers zich aangemeld, het grootste deel van hen heeft met een lokaal campagneteam meegedaan. In totaal konden bij 81 afdelingen nieuwe vrijwilligers worden voorgesteld. Ook waren ruim 70 online campaigners actief, voor wie in januari twee workshops gegeven werden door de social media-adviseur. Vrijwillige chauffeurs reden Gert-Jan Segers naar radio of tv-studio's voor opnames of hebben vervoer verzorgd voor de boomplant actie en de regiorace. Ook werden vrijwilligers betrokken bij videobewerking, belacties, telefoondienst en postverzending op het partijbureau. Verder waren veel mensen actief door te bidden voor de kandidaten en de organisatie. De vrijwilligerscoördinator was deel van de projectgroep ondersteuning kandidaten.

In de zomer bemanden vrijwilligers een ChristenUnie stand op het Graceland festival. Het hele jaar door is de werving van vrijwilligers doorgegaan. Langzamerhand ontstaat een flinke pool van mensen waar we als organisatie een beroep op mogen doen. Dit zijn leden die vanuit hun expertise mee willen denken, anderen die lokaal actief willen worden in bestuur of fractie of die hun vaardigheden willen aanbieden ter ondersteuning van het werk. Dankzij aanpassingen aan ons informatiesysteem "Insite" kan inmiddels een groot deel van de vrijwilligersadministratie via ons systeem verlopen. In het najaar zijn de plannen om vrijwilligers te werven voor publieksvoorlichting verder uitgewerkt. Vanuit de behoefte aan duidelijke afspraken is ook een begin gemaakt met het schrijven van vrijwilligersbeleid.

Contributiewijziging

In november 2021 is het voorstel om de contributieregeling aan te passen door het partijcongres goedgekeurd. Dat betekent dat vanaf 2022 de mogelijkheid bestaat om als hoofdlid te kiezen uit drie contributiebedragen: standaard, midden en hoog. Deze bedragen zijn vastgesteld op € 60, € 90 en € 120. Een andere belangrijke aanpassing was het betalen per maandelijks automatische incasso. Na de goedkeuring door het congres is de leden door middel van een brief en email gevraagd hun lidmaatschapsbedrag en betalingswijze te kiezen. Ruim 11.000 leden hebben zelf hun keuze doorgegeven. De andere hoofdleden komen automatisch in het standaard tarief en betalen volgens de door hen eerder aangegeven betalingswijze.

Integriteit

Op het partijcongres van 21 november 2021 zijn diverse reglementen aan de leden voorgelegd en door hen goedgekeurd die te maken hebben met integriteit. Zo zijn onder andere de geschillen- en vertrouwensregelingen grondig aangepast. Tevens zijn er twee

vertrouwenspersonen aangesteld en een nieuwe geschillencommissie ingesteld. De klachtenpagina (www.christenunie.nl/klachten) op de website is geactualiseerd zodat duidelijk is met welke klachten- en vertrouwenskwesaties leden en niet-leden waar terecht kunnen. De vertrouwenspersonen rapporteren jaarlijks aan het Landelijk bestuur door middel van een jaarverslag.

1.3.7 Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)

Promotie

Vanwege de coronacrisis die in 2021 voortduurde, waren er opnieuw weinig fysieke evenementen de ChristenUnie te promoten. Wel zijn in januari 2021 in aanloop naar het partijcongres een nog een aantal digitale avonden over het verkiezingsprogramma georganiseerd. De ChristenUnie was digitaal aanwezig tijdens Opwekking online, maar we konden gelukkig fysiek aanwezig zijn met een stand bij de New Wine conferentie. Er is veel geadverteerd in Christelijke bladen. Uiteraard is er daarnaast veel promotie gedaan rondom de Tweede Kamer verkiezingen.

Informatie via internet (naar niet leden)

Op de website en op onze sociale media kanalen verschijnen dagelijks, vaak meerdere keren per dag, nieuws-updates, filmpjes en uitleg over wat onze parlementariërs hebben gedaan en gezegd. Via de persvoorlichting wordt de Nederlandse geschreven pers, radio en televisie voorzien van informatie.

Radio, tv en nieuwe media

We zijn in 2021 opnieuw op alle platformen gegroeid qua aantal volgers en hoeveelheid content. In het bijzonder is er groei te zien op de

persoonlijke kanalen van onze Tweede Kamerleden. Rondom de Tweede Kamerverkiezingen is onze partijleider regelmatig op de landelijke TV te zien geweest en heeft hij meegewerkt aan het grote verkiezingsdebat. Ook rondom andere onderwerpen sluiten de Kamerleden regelmatig aan bij de actualiteitenprogramma's.

1.3.8 Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)

Opbouwwerk en advies

Zittende politieke ambtsdragers worden ondersteund door de bestuursadviseurs én de adviseurs van onze Bestuurdersvereniging. In de onderstaande tabel staan de ChristenUniebestuurders in aantallen opgesomd.

<i>Functie</i>	<i>1-1-2022</i>	<i>1-1-2021</i>
Gemeenteraadslid	392**	400
Wethouder	76	77
Burgemeester	5	10
Provinciale Statenlid	32	32
Gedeputeerde	7	7
Commissaris van de Koning	1	1
Lid Algemeen Bestuur waterschap	18	17
Lid Dagelijks Bestuur waterschap	3	3
Lid Tweede Kamer	5	5
Lid Eerste Kamer	4	4
Europarlementariër	1	1
Minister	2	2
Staatssecretaris	1	1
Overige leden BV	219	225
Totaal leden BV	764*	779*

*Door dubbelingen in functies is het aantal functies opgeteld bij de overige leden zonder functie meer dan het aantal personen dat lid is van de Bestuurdersvereniging.

**2 raadsleden zijn niet opgenomen in bovengenoemd schema; zij zijn geen lid van de BV

O.a. door herindelingen is het aantal gemeenteraadsliden per 1 januari gedaald.

Selectie en talentontwikkeling

Door middel van talentanalyses (TMA) en de gesprekken daarover met potentiële politieke talenten of bestuurders is ook in 2021 weer gewerkt aan het selecteren en ontdekken van talenten voor de ChristenUnie.

Advies en afdelingswerkzaamheden

In 2021 hebben de afdelingen zich als volgt ontwikkeld:

	<i>1-1-2020</i>	<i>1-1-2021</i>
Aantal lokale afdelingen	167	165
Aantal bestuursleden van lokale afdelingen	693	667
Aantal bestuursleden van provinciale afdelingen	68	62

Door onze adviseurs zijn nieuwe bestuursleden welkom geheten en geïnstrueerd in hun bestuurstaak. Er zijn twee cursussen 'Basismodule voor bestuursleden' gegeven en afdelingen zijn gestimuleerd om meer regionaal samen te werken in samenwerking met de Provinciale Unies.

Er zijn 12 nieuwsbrieven voor lokale afdelingen verschenen en de afdelingen zijn begeleid in conflictsituaties. Daarbij heeft er begeleiding plaatsgevonden om te voldoen aan de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR), de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en de UBO-registratie (Ultimate Beneficial Owners, oftewel uiteindelijk belanghebbenden).

Het plan 'Versterking Lokale afdelingen' is in 2021 met de bovenstaande activiteiten afgerond en geëvalueerd. Inmiddels zijn we gestart met de voorbereiding voor de PS/WS2023 verkiezingen. Er wordt nu volop gewerkt aan het opstellen van een handboek.

1.3.9 Verkiezingscampagnes (i)

Tweede Kamerverkiezingen 17 maart 2021

De campagne speelde zich vanwege corona vooral digitaal af. Zo zijn er veel onlineadvertenties ingekocht en berichten via social media gepromoot in samenwerking met externe partijen. Onder andere de verkiezingsspot, de 7-redenentest, podcast van Gert-Jan en filmpjes over concrete standpunten zijn onder een groot publiek verspreid. Ook zijn er diverse billboards langs snelwegen en driehoeksborden in bolwerken ingekocht. Daarnaast zijn er verschillende radio- en tv-spotjes op landelijke en regionale media uitgezonden.

Rondom de Tweede Kamerverkiezingen zijn lokale afdelingen gestimuleerd een campagneleider aan te dragen en is er een netwerk van lokale campagneleiders gevormd, waarbij de landelijke adviseurs verschillende bijeenkomsten hebben georganiseerd om hen te verbinden en instrueren.

In samenwerking met de lokale afdelingen zijn diverse fysieke landelijke acties georganiseerd rondom verkiezingsthema's zoals een perentaartactie, RegioRace, actie met jongeren en ondernemers, Bomenplantactie, Red Sandactie. Ook werden de afdelingen ondersteund doordat er verschillende social mediaformats en afbeeldingen beschikbaar kwamen.

Lokale campaigners werden via een wekelijks intern campagnejournaal geïnspireerd en er was een landelijk netwerk van lokale campagneleiders gevormd zodat er via appgroepen snel geschakeld kon worden. Ook werden via de speciale ChristenUnie-app betrokken leden geactiveerd om berichten online te delen en werden aankondigingen gedaan van media-optredens van kandidaten.

De campagne werd afgesloten met een online gebedsbijeenkomst. Tijdens de uitslagenavond was er een korte live-uitzending met een reactie van Gert-Jan Segers op de verkiezingsuitslag en een terugblik

op de campagne.

De verkiezingscampagne is geëvalueerd. Hiervoor is input opgehaald bij mensen in het land en medewerkers van de campagneorganisatie. De uitkomsten van de evaluatie zijn gedeeld met de betrokkenen.

Verkiezingsprogramma

Het verkiezingsprogramma is opgesteld door de programmacommissie. In een speciale bijeenkomst werd het programma gepresenteerd aan de leden/het land. Tijdens het online partijcongres in januari is het programma vastgesteld door leden, nadat eerst in diverse online sessies de ingediende moties en amendementen zijn besproken. Het verkiezingsprogramma is in diverse varianten gepresenteerd. Het totale programma, een samenvatting, een programma in gewone taal en een programma in braille.

Gemeenteraadsverkiezingen 16 maart 2022

De lokale afdelingen zijn heel 2021 al bezig geweest met het voorbereiden van de verkiezingen van maart '22. De ChristenUnie neemt in 174 van de 345 gemeenten deel aan de verkiezingen op 16 maart 2022, waarvan 35 in combinatie met de SGP.

In het eerste kwartaal van '21 zijn selectie- en verkiezingsprogramma commissies ingesteld. Voor combifracties met de SGP is een intensief traject afgelegd van evaluatie en opnieuw besluiten tot al dan niet samenwerken. De samenwerkingen die in het verleden zijn ontstaan waren in sommige gevallen een automatisme geworden. Na de evaluatie zijn er dan ook een aantal samenwerkingen beëindigd of met nieuw elan doorgegaan. De afdelingen zijn hierbij begeleid.

In veel afdelingen is in het tweede kwartaal ook de campagnecommissie aan de slag gegaan. Het najaar stond in het teken van het vaststellen van de kandidatenlijst, het verkiezingsprogramma en het uitwerken van de campagneplannen.

De landelijke ondersteuning voor de gemeenteraadsverkiezingen is gecoördineerd en uitgewerkt door het campagne team. Hieronder vallen de goedkeuring van lokale lijsten, PR-producten, gebruik van (landelijke)(sociale) media, de inzet van landelijke politici in de campagne. De campagne werd nog steeds beïnvloed door maatregelen i.v.m. de coronacrisis.

In november is deelgenomen aan de herindelingsverkiezingen in Dijk en Waard en Land van Cuijk. In Dijk en Waard zijn 2 zetels behaald, in Land van Cuijk deze verkiezingen nog niet.

1.3.10 Overige activiteiten partijbureau

Het partijbureau is in 2021 gestart met een ontwikkeltraject. Dit heeft er o.a. toe geleid dat er een tweehoofdige directie is aangesteld. De organisatie is aangepast en diverse efficiency maatregelen zijn genomen.

Onderdeel hiervan is dat er weer gewerkt wordt met een jaarplan. In dit plan zijn diverse acties voor 2021 en 2022 opgenomen. In 2021 hebben we naast de eerder in dit verslag genoemde activiteiten de volgende acties opgepakt:

- Aantrekken van een netwerker die de partij meer in verbinding brengt met de leden en die samen met leden en experts gaat werken aan themanetwerken. Insteek daarbij is om kennis en expertise binnen de partij verder te verbinden op een aantal thema's/onderwerpen. Gedacht wordt aan visieontwikkeling, intervisie, kennissessies, kennisdeling en andere vormen van netwerken.
- Start van een fondsenwerver. Deze heeft als doel om extra financiering voor de partij te verwerven waardoor we nog beter kunnen werken aan onze maatschappelijke en politieke doelen.
- Start van een traject om te komen tot een wijziging van de

huisvesting van het partijbureau. Medio 2021 is de huur van het huidige gebouw waarin het partijbureau is gehuisvest opgezegd. Vanaf 1 januari 2023 willen we gebruik maken van een huisvesting nieuwe stijl. Uiteraard zal de nieuwe huisvesting moeten voldoen aan de nieuwste duurzaamheidseisen voor kantoren, maar ook willen we rekening houden met de wensen van diverse stakeholders, bijvoorbeeld een open ruimte met plaats voor ontmoeting, samenwerking en inspiratie. Werkplekken en ontmoetingsruimten zullen moeten voldoen aan de laatste ARBO-eisen.

1.4 Informatie over bestuur en directie

1.4.1 Taak en werkwijze van directie en bestuur

Het Landelijk Bestuur is het bestuur van de ChristenUnie in de zin van de wet en bestaat uit:

- a. de voorzitter, die in functie door het partijcongres wordt benoemd en
- b. algemene bestuursleden, die door het partijcongres worden benoemd

waarbij het aantal leden door het partijcongres wordt bepaald op ten minste vijf en ten hoogste zeven.

Met uitzondering van de beperkingen die uit de statuten volgen, is het Landelijk Bestuur belast met het besturen van de ChristenUnie.

Het Landelijk Bestuur vergadert eens per maand, de zomermaanden uitgezonderd. De fractievoorzitter van de Tweede Kamer en de Eerste Kamer, de delegatieleider in het Europees Parlement, de voorzitter van de Bestuurdersvereniging en de directeur van het partijbureau zijn vaste adviseurs van het Landelijk Bestuur. Het Landelijk Bestuur vergadert een aantal keren per jaar in bijzijn van de voorzitters van Provinciale Unies.

De ChristenUnie kent een partijbureau. Dit bureau is gevestigd in Amersfoort. Het partijbureau ondersteunt en verbindt de partij, haar geledingen en leden bij het realiseren van partijdoelstellingen op het gebied van politiek en bestuur, administratie, communicatie, campagne, toerusting en ontwikkeling. Het partijbureau is verbonden met mensen

die vanuit hun christen-zijn invloed willen uitoefenen in politiek en maatschappij. Het partijbureau opereert onder verantwoordelijkheid van het Landelijk Bestuur.

1.4.2. Nevenfuncties bestuursleden

Piet Adema (Lid LB tot april 2021)

Voorzitter Schoonmakend Nederland (bezoldigd)
Lid RvC Larcom bv te Ommen (bezoldigd)
Lid RvC NV Rendo te Meppel (bezoldigd)
Voorzitter RvC WTC Expo te Leeuwarden (bezoldigd)
Voorzitter WoningBouwersNL (bezoldigd)
Lid algemeen bestuur VNO-NCW (onbezoldigd)
Lid hoofdbestuur MKB (onbezoldigd) Nederland
Lid RvC Woningborg (bezoldigd)

Mark de Boer

Zelfstandig organisatieadviseur, Almere (bezoldigd)
Voorzitter Rafael Gemeenschap, Almere (onbezoldigd, onkostenvergoeding)
Voorzitter stichting Building People Bringing Life (onbezoldigd)

Wieger Kastelein (Lid LB vanaf maart 2021)

Expert bij de Europese Centrale Bank, Frankfurt am Main (bezoldigd)
Beleidsmedewerker bij De Nederlandsche Bank, Amsterdam (bezoldigd)

Leon Meijer

Wethouder Gemeente Ede (bezoldigd)
Voorzitter Nationaal Preventie akkoord, thematafel Overmatig Alcoholgebruik Ministerie van VWS (onbezoldigd)
Lid kennisplatform preventie ZonMW / min. VWS (onbezoldigd)
Lid raad van Toezicht VeiligThuis Gelderland Midden (onbezoldigd)
Lid Maatschappelijke Raad van Advies Keygene N.V. Crop improvement (onbezoldigd)
Lid bestuur stichting Christenen voor Israël (onbezoldigd)
Voorzitter bestuur Christians for Israel International (onbezoldigd)
Lid bestuur European Christian Political Movement (ECPM) (onbezoldigd)

Hanneke Palm

Ambassaderaad justitieaangelegenheden bij de Permanente Vertegenwoordiging van Nederland bij de Raad van Europa (bezoldigd)
Auteur Wolters Kluwer, Tekst & Commentaar Wetboek van Strafvordering, Mensenrechten (royalty's)
Docent Academie voor Wetgeving, cursus Mensenrechten (bezoldigd)

Fred Ruiten (lid LB tot maart 2021)

Concerncontroller gemeente Den Helder (bezoldigd)
Directeur bij Fimai BV (bezoldigd)
Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Forte Kinderopvang (onbezoldigd)
Vicevoorzitter / penningmeester Stichting 180 (onbezoldigd)
Voorzitter Stichting Hart voor Heerhugowaard (onbezoldigd)
Penningmeester Stichting Kapelkerk (onbezoldigd)
Lid Raad van Toezicht ClickF1 (onbezoldigd)
Lid Raad van Toezicht Stichting Groeyers (onbezoldigd)

Joanne van der Schee

Consortium coördinator bij ZOA (bezoldigd, vanaf 1 mei 2021)
Strategisch adviseur regionale samenwerking bij de gemeente Nijkerk (bezoldigd, tot 1 april 2021)

Ankie van Tatenhove (Lid LB vanaf april 2021)

Wethouder Gemeente Lansingerland (bezoldigd, tot 31 oktober 2021)
Managing consultant Sociaal Domein bij BMC (bezoldigd, sinds 1 november 2021)
Voorzitter bestuur Stichting Racham (onbezoldigd)
Lid Raad van Toezicht GSR Rotterdam (bezoldigd)

Harmke Vlieg

Wethouder gemeente Assen (bezoldigd)

Alle bestuursleden van het ChristenUnie bestuur vormen ook gezamenlijk het FICDD-bestuur.

1.5 Toekomstplannen en risicobeheersing

Als landelijke partij met regeringsverantwoordelijkheid willen we de komende jaren inzetten op een stabiele ontwikkeling van de partij met groei in zetelaantallen en leden.

Of dit mogelijk is zullen we per verkiezing moeten bekijken. We hebben herbij te maken met verschillende sentimenten en ontwikkelingen. Bovendien maakt de kabinetsdeelname het niet eenvoudig om groei te verwezenlijken. We zullen immers beleid mee moeten dragen wat niet onze keuze is, maar waarvoor we wel collectief verantwoordelijkheid dragen.

In de komende campagnes zijn we ons hiervan bewust. We willen het specifieke ChristenUnie geluid expliciet uitdragen en laten horen. Tegelijk werken we aan de basis in onze partij. Er is vernieuwing nodig door de komst van nieuwe leden en we willen werken aan een verbreding en verdieping door middel van themanetwerken.

We zijn een partij voor en door onze leden. We zoeken het debat en arrangeren gesprekken om samen de koers te bepalen waarbij we ons baseren op onze beginselverklaring.

1.5.1 Risicobeheersing

Een kernrisico voor een politieke partij is dat door de Tweede Kamerverkiezingen de hoogte van de subsidie verstrekt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wijzigt. Deze

subsidie is immers deels afhankelijk van het aantal zetels in de Tweede Kamer. Qua inkomsten zijn verder van belang de contributies van de leden en giften. De ChristenUnie heeft een stabiele achterban, waardoor het risico op een daling van het aantal zetels beperkt is. Ook is het zo dat het ledenaantal al enkele jaren achter elkaar toeneemt.

Om de risico's te beheersen zijn diverse maatregelen getroffen. Zo wordt er naar gestreefd de personele organisatie zo flexibel mogelijk in te richten, zodat indien nodig snel kan worden bijgestuurd.

Verder zijn er reserves gevormd. En hoewel de reservepositie afgelopen jaar verbeterd is, streven we er naar deze de komende jaren stapsgewijs verder te verbeteren. We denken dan aan twee punten:

1. De hoogte van de reserves.
De minimale hoogte willen we vaststellen op 50% van de uitgaven. De omvang zal dan meer overeen komen met de omvang van de reserves bij alle andere partijen in Nederland.
2. De hoeveelheid reserves.
We willen de reserveringssystematiek vereenvoudigen en transparanter maken. In de toekomst werken we nog met 2 typen reserves. Een algemene reserve en een verkiezingsreserve.

1.5.2 Verkiezingsreserve

De komende jaren staan er meerdere verkiezingen gepland:

- 2023 Provinciale Staten-, waterschaps-, Eerste Kamer-verkiezingen
- 2024 Europese verkiezingen
- 2025 Tweede Kamerverkiezingen
- 2026 Gemeenteraadsverkiezingen.

Al deze verkiezingen vragen om campagnemiddelen om als partij actief in beeld te zijn bij de kiezers. We willen proberen een substantieel deel van de kosten vooraf te reserveren.

**Christen
Unie**

**Jaarrekening
2021**

2.1 Balans per 31 december 2021

	31 december 2021		31 december 2020			31 december 2021		31 december 2020	
	€	€	€	€		€	€	€	€
Activa					Passiva				
Immateriële vaste activa									
Software		37.123		37.308					
Materiële vaste activa									
Inrichting gebouwen	2.083		5.835						
Inventaris	4.929		9.835						
Hardware	39.609		59.074						
		46.621		74.743					
Vorraden		47.458		34.626					
Vorderingen		321.332		317.420					
Liquide middelen		1.171.874		1.049.953					
		<u>1.624.408</u>		<u>1.514.050</u>					
					Reserves				
					Algemene reserve	463.874		425.559	
					Continuïteitsreserve	350.000		350.000	
					Vervangingsreserve BV	45.000		36.000	
					Verkiezingsreserve	157.942		157.943	
						<u>1.016.816</u>		<u>969.502</u>	
					Bestemmingsfonds Provinciale Unies		314.782		244.846
					Voorziening		-		-
					Kortlopende schulden				
					Crediteuren	90.782		85.274	
					Belastingen	32.035		33.096	
					Overige kortlopende schulden	169.993		181.332	
						<u>292.810</u>		<u>299.702</u>	
						<u>1.624.408</u>		<u>1.514.050</u>	

2.2 Staat van baten en lasten over 2021

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Baten			
Contributies	1.336.662	1.331.000	1.305.634
Giften	438.452	273.000	173.679
Subsidies	1.092.246	1.046.000	1.082.646
Bijdragen in gezamenlijke kosten	386.121	385.187	360.231
Baten Opleidingscentrum	28.300	12.000	9.200
Overige baten	21.441	25.945	21.995
Totaal baten	3.303.222	3.073.132	2.953.385

Lasten

Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten

Politieke vorming en scholing (a)	8.991	15.500	12.122
Informatievoorziening (b)	198.038	203.194	183.945
Contact zusterpartijen buitenland (c)	4.500	10.000	7.000
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	108.149	113.313	69.820
Politieke participatie jongeren (e)	19.500	18.000	6.000
Ledenwerving (f)	42.776	40.000	38.693
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	146.136	110.694	112.350
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	22.087	30.877	27.466
Verkiezingscampagnes (i)	518.753	690.000	230.438
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.068.930	1.231.578	687.835
Afdrachten			
Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies	257.909	333.711	260.046
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	257.909	333.711	260.046
Overige uitgaven			
Bestuurskosten	20.796	26.100	9.012
Bureau- en ICT-kosten	249.673	210.401	190.404
Personeelskosten	1.483.737	1.628.264	1.415.366
Huisvestingskosten	106.426	111.078	99.416
Reservering verkiez.fonds dot.& onttrekk.	-	-	-
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	1.860.632	1.975.843	1.714.198
Totaal lasten	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	3.187.471	3.541.132	2.662.079
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Overschot	115.750	468.000-	291.306

2.3 Resultaatbestemming

	Realisatie 2021 €	Realisatie 2020 €
Resultaatbestemming reserves		
Algemene reserve	38.314	366.796
Continuïteitsreserve	-	-
Verkiezingsreserve	-	155.557-
Vervangingsreserve	7.500	10.000
Bestemmingsfonds Provinciale Unies	69.936	70.067
Voorziening	-	-
	<u>115.750</u>	<u>291.306</u>

2.4 Grondslagen van waardering en bepaling van het resultaat

2.4.1 Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voor kleine rechtspersonen C1 kleine organisaties-zonder-winststreven. De jaarrekening is opgesteld in Euro's.

2.4.2 Vergelijkende cijfers

De cijfers over 2020 zijn waar nodig aangepast om vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken.

Grondslagen van waardering

2.4.3 Algemene grondslagen van waardering

Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs.

2.4.4 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa benodigd voor de doelstelling en voor de bedrijfsvoering worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

2.4.5 Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

2.4.6 Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader van de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties en andere fondsen en gelden die vastliggen in vaste activa.

Grondslagen van resultaatbepaling

2.4.7 Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

2.4.8 Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Nalatenschappen worden opgenomen in het verslagjaar waarin de omvang van de nalatenschap betrouwbaar kan worden vastgesteld, derhalve indien de betaling is aangekondigd. Voorschotten worden verantwoord in het boekjaar waarin zij worden ontvangen.

Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

2.4.9 Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

Voor het pensioen geldt een toegezegde bijdrage regeling. De toegezegde bijdragen worden afgedragen aan de pensioenverzekeraar op basis van het pensioencontract.

2.4.10 Kostentoekening ten behoeve van subsidie Wet Financiering Politieke Partijen

De personeelskosten zijn op medewerkersniveau toegerekend aan de tien subsidiecategorieën (A tm I). Het percentage subsidiabele personeelskosten geldt als grondslag voor het toewijzen van de volgende baten en lasten:

Baten

KVGR-baten

Lasten

Bestuurs- en bureaunkosten

Huisvestingskosten

De aldus verkregen kostentoekening staat vermeld in paragraaf 2.8.

2.5 Toelichting op de balans per 31 december 2021

2.5.1 Materiële en immateriële vaste activa

De mutaties in de vaste activa zijn in het hierna volgende schema samengevat:

	Inrichting gebouwen	Inventaris	Hardware	Software	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2021					
Aanschafwaarde	18.760	17.348	78.550	48.839	163.497
Cumulatieve afschrijvingen	-12.925	-7.514	-19.477	-11.531	-51.447
	<u>5.835</u>	<u>9.835</u>	<u>59.074</u>	<u>37.308</u>	<u>112.051</u>
Mutaties boekjaar					
Investeringen	0	0	2.756	16.940	19.696
Afschrijvingen	-3.752	-4.906	-22.221	-17.125	-48.003
	<u>-3.752</u>	<u>-4.906</u>	<u>-19.465</u>	<u>-185</u>	<u>-28.308</u>

Stand per 31 december 2021

Aanschafwaarde	18.760	17.348	81.306	65.779	183.193
Cumulatieve afschrijvingen	-16.677	-12.419	-41.697	-28.656	-99.450
	<u>2.083</u>	<u>4.929</u>	<u>39.609</u>	<u>37.123</u>	<u>83.743</u>

In de regel wordt afgeschreven over een periode van 5 jaar, uitgaande van een restwaarde van nihil. Per investering wordt gekeken of deze al dan niet sneller of langzamer afgeschreven dient te worden, afhankelijk van het verwachte verloop van de economische waarde van de investering.

2.5.2 Voorraden

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Vorraden		
Voorraad promotieartikelen/boeken	47.458	34.465
Voorraad geschenkbonnen	-	<u>160</u>
Saldo per 31 december	<u>47.458</u>	<u>34.625</u>

In de voorraad promotieartikelen is een bedrag in mindering gebracht voor incurantheid.

2.5.3 Vorderingen

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Debiteuren	11.265	6.789
Rekeningcourant verhoudingen	18.331	26.968
Contributies	5.501	1.775
Vooruitbetaald / nog te ontvangen	20.711	25.618
Nog te ontvangen subsidie ministerie BZK	265.542	256.271
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	<u>321.332</u>	<u>317.420</u>

2.5.4 Liquide middelen

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Kas	155	179
Rabobank betaalrekening giften en contributies	79.408	157.338
Rabobank betaalrekening overige betaalstromen	97.586	229.343
Rabobank 36.67.12.063 rek. crt	230.000	-
Rabobank 36.67.11.407 rek. crt	100.000	-
Rabobank spaarrekening	100.000	250.000
ABN AMRO NL57ABNA0101953615 rek. crt	149.943	-
SNS Bank meersparen	100.000	168.247
Saldi liquide middelen Provinciale Unies	314.782	244.846
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	1.171.874	1.049.954
	<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

2.5.5 Reserves

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Algemene reserve		
Saldo per 1 januari	425.560	58.764
Bij/Af: volgens resultaatbestemming	<u>38.314</u>	<u>366.796</u>
Saldo per 31 december	<u><u>463.874</u></u>	<u><u>425.560</u></u>

De algemene reserve heeft de functie van 'vrije reserve' en is bedoeld om overschotten en tekorten op te vangen.

Continuïteitsreserve

Saldo per 1 januari	350.000	350.000
Bij: volgens resultaatbestemming	<u>-</u>	<u>-</u>
Saldo per 31 december	<u><u>350.000</u></u>	<u><u>350.000</u></u>

De continuïteitsreserve wordt gevormd voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat ook in de toekomst aan verplichtingen kan worden voldaan. De noodzakelijk geachte omvang van de continuïteitsreserve bedroeg op 31 december 2019 € 350.000. De grondslag voor de continuïteitsreserve is de som van:

- tussen de 20% en 25% van de verwachte personeelskosten van het komend jaar en
- tussen de 20% en 25% van de verwachte huisvestingskosten van het komende jaar.

De noodzakelijk geachte omvang zal worden bijgesteld indien 20% en 25% van bovengenoemde kosten minder respectievelijk meer dan de noodzakelijk geachte reserveomvang van € 350.000 bedraagt.

	Kosten 2022	Reserve	Percentage
Personeelskosten	1.802.477		
Huisvestingskosten	186.285		
TOTAAL	1.988.761	350.000	17,6%

Bestemmingsreserve Verkiezingen

	2021	2020
	€	€
Saldo per 1 januari	157.943	313.500
Mutatie	-	155.557-
Saldo per 31 december	<u>157.943</u>	<u>157.943</u>

De bestemmingsreserve Verkiezingen wordt gevormd om de kosten van de verkiezingen op te vangen. In 2021 is vanwege de Tweede Kamerverkiezing geen extra reserve gedaan. In 2022 willen we weer gelden reserveren. Hiervoor is in de begroting 2022 een nieuwe reserveringssysteem opgenomen. In de jaarrekening 2022 komt dit onderdeel terug.

Vervangingsreserve BV medewerkers

	2021	2020
	€	€
Saldo per 1 januari	36.000	24.000
Mutatie (dotaties ChristenUnie en Bestuurdersvereniging)	9.000	12.000
Saldo per 31 december	<u>45.000</u>	<u>36.000</u>

Deze reserve is bedoeld om de eventuele kosten van langdurig zieke medewerker(s) van de Bestuurdersvereniging te dekken. Er is afgesproken dat de ChristenUnie 10/12e deel van de reserveringskosten voor haar rekening neemt en de BV 2/12e deel. Het streefbedrag van deze reserve is € 45.000.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Bestemmingsfonds Provinciale Unies		
Saldo per 1 januari	244.846	174.779
Mutatie	<u>69.936</u>	<u>70.067</u>
Saldo per 31 december	<u><u>314.782</u></u>	<u><u>244.846</u></u>

Dit bestemmingsfonds wordt gevormd vanuit de jaarlijkse contributies welke van leden worden ontvangen ten behoeve van de Provinciale Unies. Deze Provinciale Unies hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid en vallen daarmee integraal onder de verantwoordelijkheid van de ChristenUnie. Onttrekkingen worden gevormd door de daadwerkelijke besteding van de middelen door de Provinciale Unies.

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Voorziening langdurig zieke medewerkers		
Saldo per 1 januari	-	53.700
Vrijval dotatie	<u>-</u>	<u>53.700-</u>
Saldo per 31 december	<u><u>-</u></u>	<u><u>-</u></u>

Deze voorziening is bedoelt om eventuele kosten van langdurig zieke medewerker(s) van de ChristenUnie te dekken. Het bedrag is een redelijkerwijs schatting.

2.5.6 Overige kortlopende schulden

	<u>2021</u>	<u>2020</u>
	€	€
Overige kortlopende schulden		
Accountant	4.356	10.486
Reservering vakantiegeld inclusief sociale lasten	49.387	49.056
Reservering vakantiedagen inclusief sociale lasten	59.367	64.119
Reservering eindejaarsuitkering inclusief sociale lasten	8.080	7.881
Rekeningcourant verhoudingen	12.884	42.280
Overige kortlopende schulden	35.919	7.510
	<hr/>	<hr/>
Saldo per 31 december	<u>169.993</u>	<u>181.332</u>

2.5.7 Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen

De ChristenUnie huurt per 1 augustus 2011 een kantoorpand aan de Johan van Oldenbarneveltlaan 46 te Amersfoort. Het huurcontract is in 2016 verlengd. De nieuwe huurperiode loopt van 1 januari 2017 tot en met 31 december 2022. De huurprijs bedraagt € 65.000 op jaarbasis. (excl. inflatiecorrectie) Per 1 januari 2017 zijn lease- en servicecontracten ingegaan voor het gebruik van een e-mail en cloud-omgeving en voor ICT-, kopieer- en printapparatuur. De looptijd hiervan bedraagt 6 jaren. De jaarlijkse kosten bedragen € 29.766 per jaar. Ook is per 1 januari 2017 een overeenkomst gestart voor het gebruik van telefoniediensten (hosted voip), inclusief het gebruik van een hoogwaardige glasvezelverbinding. De looptijd bedraagt eveneens 6 jaren. De jaarlijkse kosten bedragen € 3.735.

Gemeenschappelijke kosten

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met Perspectief (ChristenUnie-jongeren), de mr. G. Groen van Prinstererstichting (het WI), de Bestuurdersvereniging en de FICDD (stichting van de ChristenUnie voor internationale samenwerking en ontwikkeling) en de Stichting Ondersteuning Tweede Kamerfractie ChristenUnie betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

De verdeling van gezamenlijke huisvestingskosten, bureaunkosten en gemeenschappelijke personeelskosten is geregeld in een "Overeenkomst tot verrekening van voor gemene rekening gemaakte kosten" (KVGR). In een aantal gevallen worden personeelskosten van ChristenUnie-medewerkers doorbelast aan een van de andere entiteiten op basis van een koepelovereenkomst. De doorberekende kosten zijn als baten in de exploitatie van de ChristenUnie opgenomen.

2.6 Toelichting op de baten over 2021

2.6.1 Contributies

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2021	2021	2020
	€	€	€
Contributies	1.335.147	1.331.000	1.303.494
Contributies voorgaande jaren	<u>1.516</u>	<u>-</u>	<u>2.140</u>
	<u><u>1.336.662</u></u>	<u><u>1.331.000</u></u>	<u><u>1.305.634</u></u>

De contributiebaten betreffen alle gefactureerde contributies over 2021. Hiervan is 98,5% daadwerkelijk ontvangen. Jaarlijks wordt een inschatting gemaakt van het bedrag dat nog binnenkomt. Het overige deel wordt afgeschreven (zie toelichting van de lasten). Wanneer er meer geld dan verwacht binnenkomt op contributies van voorgaande jaren, geldt het als een baat in het verslagjaar.

2.6.2 Giften

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2021	2021	2020
	€	€	€
Vrienden van de ChristenUnie	18.642	21.000	19.684
Giften uit acties (voornl. ten behoeve van TK-2021 verkiezingen)	357.119	212.000	96.376
Legaten	25.040	20.000	5.433
Overige giften	37.651	20.000	22.744
	<u>438.452</u>	<u>273.000</u>	<u>144.237</u>

2.6.3 Subsidies

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2021	2021	2020
	€	€	€
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen	1.435.199	1.045.291	1.410.622
Doorbetaling subsidies (WFPP) aan neveninstellingen	342.953-	-	339.814-
Subsidie Wet Financiering Politieke Partijen (voorgaande jaren)	-	709	11.837
	<u>1.092.246</u>	<u>1.046.000</u>	<u>1.082.646</u>

2.6.4 Bijdragen in gezamenlijke kosten

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2021	2021	2020
	€	€	€
Gezamenlijke kosten Bestuurdersvereniging (BV)	214.858	213.763	185.145
Gezamenlijke kosten Wetenschappelijk Instituut (WI)	59.743	60.275	59.731
Gezamenlijke kosten FICDD	90.012	89.450	81.602
Gezamenlijke kosten Perspectief, ChristenUnie-jongeren	21.507	21.699	21.503
Gezamenlijke kosten St. Ondersteuning TK-fractie CU	-	-	6.250
Huuropbrengsten eurofractie	-	-	6.000
	<u>386.121</u>	<u>385.187</u>	<u>360.231</u>

De ChristenUnie heeft overeenkomsten gesloten met andere partijgeledingen betreffende de verdeling van gezamenlijke kosten.

2.6.5 Baten Opleidingscentrum

	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2021	2021	2020
	€	€	€
Cursusbijdragen Opleidingscentrum	28.300	12.000	9.200
	<u>28.300</u>	<u>12.000</u>	<u>9.200</u>

2.6.6 Overige baten

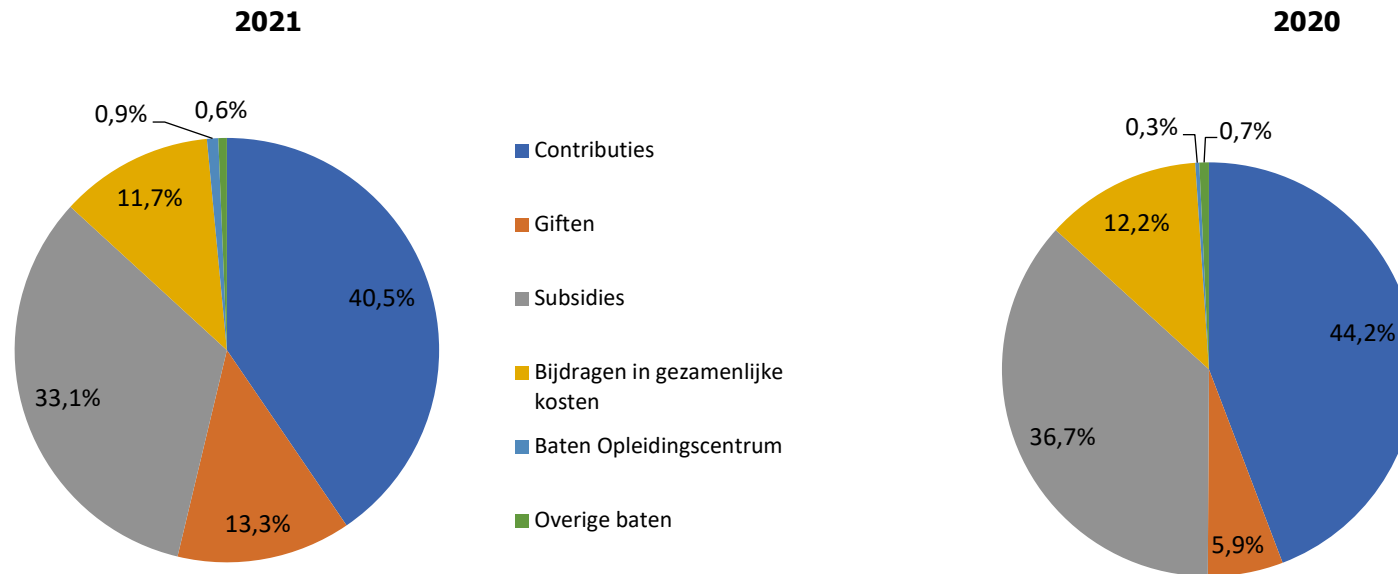
	<u>Realisatie</u>	<u>Begroting</u>	<u>Realisatie</u>
	2021	2021	2020
	€	€	€
Baten ChristenUnie Magazine	15.715	19.945	13.095
Verkopen	10.129	6.000	5.648
Rente	-	-	32
Nagekomen baten	4.403-	-	3.220
	<u>21.441</u>	<u>25.945</u>	<u>21.995</u>

2.6.7 Totaal baten

TOTAAL BATEN	<u>3.303.222</u>	<u>3.073.132</u>	<u>2.923.943</u>
---------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

2.6.8 Herkomst baten

2.7 Toelichting op de lasten over 2021

2.7.1 Uitgaven aan subsidiabele activiteiten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Politieke vorming en scholing (a)			
1. Opleidingscentrum	8.627	14.500	4.491
2. Politieke beleidsontwikkeling	364	1.000	7.631
	<u>8.991</u>	<u>15.500</u>	<u>12.122</u>
Informatievoorziening (b)			
3. ChristenUnie Magazine	90.524	112.500	86.676
4. Campagnematerialen	468	2.000	2.900
5. Informatie via internet	27.976	28.694	27.269
6. Congres	79.070	60.000	67.100
	<u>198.038</u>	<u>203.194</u>	<u>183.945</u>
Contact zusterpartijen buitenland (c)			
Activiteiten via FICDD, de ChristenUnie stichting voor internationale samenwerking en ontwikkeling	<u>4.500</u>	<u>10.000</u>	<u>7.000</u>

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)			
Activiteiten via Mr. G. Groen v. Prinstererstichting	108.149	113.313	69.820
Politieke participatie jongeren (e)			
Activiteiten via Perspectief, ChristenUnie-jongeren	19.500	18.000	6.000
Ledenwerving (f)			
7. Kosten Ledenwerving	42.776	40.000	38.693
	42.776	40.000	38.693
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)			
8. Promotie	72.039	27.000	12.209
9. Informatie via internet	27.976	28.694	27.269
10. Radio, tv en nieuwe media	46.121	55.000	43.431
	146.136	110.694	82.908

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)			
11. Opbouwwerk en advies	1.040	3.000	6.287
12. Opleidingscentrum	8.627	14.500	4.491
13. Selectie ambtsdragers	6.203	7.000	10.628
14. Digitale nieuwsbrief	6.217	6.377	6.060
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	-	-	-
	<u>22.087</u>	<u>30.877</u>	<u>27.466</u>
Verkiezingscampagnes (i)			
16. TK-verkiezingen 17 maart 2021	469.012	690.000	230.438
17. GR-verkiezingen 16 maart 2022	49.741	-	-
	<u>518.753</u>	<u>690.000</u>	<u>230.438</u>

2.7.2 Afdrachten

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies			
Aan lokale afdelingen	243.075	248.228	245.060
Bestedingen Provinciale Unies	14.834	85.483	14.986
	<u>257.909</u>	<u>333.711</u>	<u>260.046</u>

2.7.3 Overige uitgaven

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Bestuurskosten			
Voorzittersvergoeding	2.147	-	-
Vergaderkosten	4.677	5.000	2.193
Reiskosten bestuursleden	1.593	8.600	3.072
Overige bestuurskosten	12.379	12.500	3.747
	<u>20.796</u>	<u>26.100</u>	<u>9.012</u>
Bureau- en ICT-kosten			
Bureau- en kantoorkosten	84.201	82.517	68.755
Accountant en adviseurs	39.971	21.000	41.119
Afschrijvingen MVA	48.003	46.840	27.840
Afschrijving niet betaalde contributies	19.645	18.500	5.703
ICT-kosten	57.853	41.544	46.988
	<u>249.673</u>	<u>210.401</u>	<u>190.404</u>

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Personeelskosten			
Lonen en salarissen	1.198.462	1.190.202	1.062.466
Sociale lasten	200.228	231.354	183.348
Pensioenlasten	72.363	75.612	71.316
Overige personeelskosten	12.684	131.096	98.236
	<u>1.483.737</u>	<u>1.628.264</u>	<u>1.415.366</u>

De totale bezoldiging directie (A. Schipper en J. Vandermeer-Van Hoven) over 2021 bedroeg: € 191.284

Verklaring Overige personeelskosten lager dan begroot:

Minder reiskosten vanwege corona	€ 24.000
Minder uitgaven Ontwikk. & training personeel	€ 46.000
Ontv. ZW-, Wazo-, en transitie-uitkeringen hoger	€ 41.000
Overige mutaties	€ 7.000

Het gemiddeld aantal werknemers gedurende het boekjaar 2021 bedroeg 21,65 FTE (2020: 20,61). Dit is exclusief stagiaires.

	Realisatie 2021	Begroting 2021	Realisatie 2020
	€	€	€
Huisvestingskosten			
Huur- en servicekosten	69.807	70.287	68.573
Onderhoudskosten	1.893	2.500	1.839
Energiekosten	10.524	8.000	5.803
Overige huisvestingskosten	24.202	30.291	23.201
	<u>106.426</u>	<u>111.078</u>	<u>99.416</u>
Reservering verkiezingsfonds dot. & onttrek.	-	-	-
2.7.4 Totaal lasten			
TOTAAL LASTEN	<u>3.187.472</u>	<u>3.541.132</u>	<u>2.632.637</u>

2.8 Kostentoekening subsidiabele activiteiten (WFPP)

	Directe kosten	Personeels- kosten	Bestuurs- en bureaunkosten	Huisvestings- kosten	KVGR baten	TOTAAL 2021
Politieke vorming en scholing (a)						
1. Opleidingscentrum	8.627	43.670	7.961	3.132	-3.869	59.521
2. Politieke beleidsontwikkeling	364	44.642	8.138	3.202	-3.955	52.390
Subtotaal Politieke vorming en scholing (a)						111.911
Informatievoorziening (b)						
3. ChristenUnie Magazine	90.524	67.880	12.374	4.869	-6.014	169.632
4. Campagnematerialen	468	88.399	16.114	6.341	-7.832	103.489
5. Informatie via internet	27.976	143.179	26.100	10.270	-12.686	194.840
6. Congres	79.070	20.037	3.652	1.437	-1.775	102.421
Subtotaal Informatievoorziening (b)						570.382
Contact zusterpartijen buitenland (c)						
Resultaat kosten FICDD 2021 (eigen jaarrekening) alleen inzake het WFPP deel						99.718
Subtotaal Contact zusterpartijen buitenland (c)						99.718
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						
Resultaat kosten WI 2021 (eigen jaarrekening)						547.889
Subtotaal Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)						547.889
Politieke participatie jongeren (e)						
Resultaat kosten Perspectief 2021 (eigen jaarrekening)						118.675
Subtotaal Politieke participatie jongeren (e)						118.675

	Directekosten	Personeelskosten	Bestuurs- en bureaunkosten	Huisvestingskosten	KVGR baten	TOTAAL 2021
Ledenwerving (f)						
7. Kosten Ledenwerving	42.776	41.426	7.552	2.971	-3.671	91.054
Subtotaal Ledenwerving (f)						91.054
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						
8. Promotie	72.039	19.393	3.535	1.391	-1.718	94.640
9. Informatie via internet	27.976	86.331	15.737	6.192	-7.649	128.587
10. Radio, tv en nieuwe media	46.121	59.313	10.812	4.254	-5.255	115.245
Subtotaal Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)						338.472
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						
11. Opbouwwerk en advies	1.040	79.159	14.430	5.678	-7.014	93.293
12. Opleidingscentrum	8.627	43.670	7.961	3.132	-3.869	59.521
13. Selectie ambtsdragers	6.203	30.024	5.473	2.154	-2.660	41.193
14. Digitale nieuwsbrief	6.217	68.013	12.398	4.878	-6.026	85.480
15. Ondersteuning politieke ambtsdragers	0	60.804	11.084	4.361	-5.387	70.862
Subtotaal Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)						350.349
Verkiezingscampagnes (i)						
16. TK-verkiezingen 17 maart 2021	469.012	0	0	0	0	469.012
17. GR-verkiezingen 16 maart 2022	49.741	3.541	645	254	-314	53.868
Subtotaal Verkiezingscampagnes (i)						522.880
TOTAAL	1.703.063	899.480	163.965	64.518	-79.697	2.751.330

Deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten: 61%

Toerekenbare bestuurs- en bureaunkosten

Totale bestuurs- en bureaunkosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

Totaal	Subs. factor	Toerekenbaar
270.469	61%	163.965

Toerekenbare huisvestingskosten

Totale huisvestingskosten, maal het deel subsidiabele kosten van de totale personeelskosten

106.426	61%	64.518
---------	-----	--------

Toerekenbare KVGR-baten (zie 2.6 Toelichting op de baten over 2021)

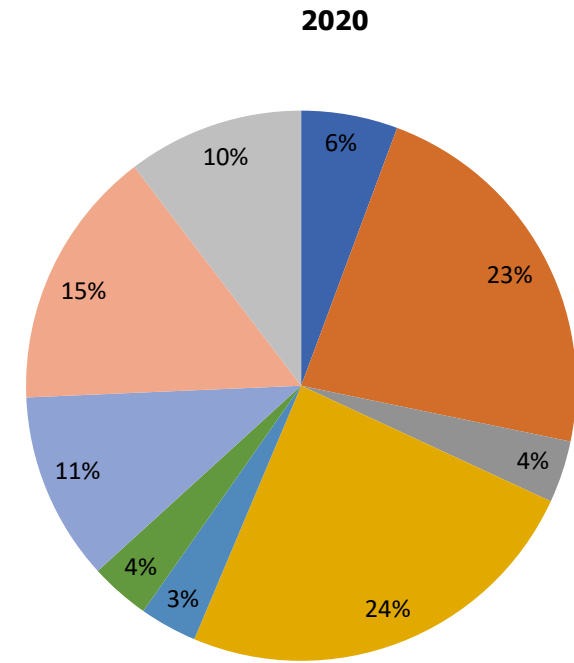
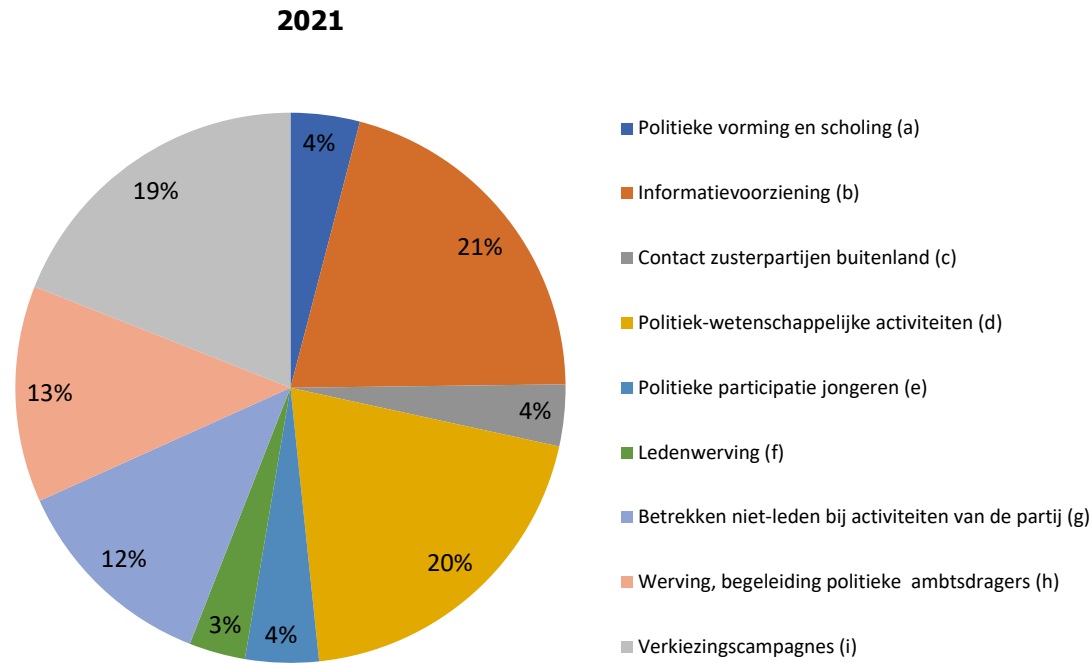
Totale KVGR-baten, maal het deel subsidiabele personeelskosten van de totale personeelskosten

131.465	61%	79.697
---------	-----	--------

Overzicht subsidiabele kosten ChristenUnie en neveninstellingen:

	2021	% 2021	2020	% 2020
Politieke vorming en scholing (a)	111.911	4%	126.091	6%
Informatievoorziening (b)	570.382	21%	501.934	23%
Contact zusterpartijen buitenland (c)	99.718	4%	81.174	4%
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	543.449	20%	543.449	24%
Politieke participatie jongeren (e)	74.990	3%	74.990	3%
Ledenwerving (f)	91.054	3%	78.128	4%
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	338.472	13%	246.236	11%
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	350.349	13%	340.409	15%
Verkiezingscampagnes (i)	522.880	19%	230.438	10%
TOTAAL	2.751.330	100%	2.222.849	100%

2.8.1 Kostenverdeling subsidiabele activiteiten

2.9 Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Amersfoort, dd. 9-6-2022

Ankie van Tatenhove
Voorzitter

Leon Meijer
Internationaal secretaris

Wieger Kastelein
Peningmeester

Mark de Boer
Secretaris

Harmke Vlieg - Kempe
Vicevoorzitter

Hanneke Palm
Lid

**Christen
Unie**

**Overige
gegevens**

Vereniging ChristenUnie
Postbus 439
3800 AK AMERSFOORT

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging ChristenUnie

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Vereniging ChristenUnie gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag op pagina 21 tot en met 53 opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging ChristenUnie per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021 met een balanstotaal van € 1.624.408;
2. de staat van baten en lasten over 2021 met een resultaat van € 115.750 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging ChristenUnie zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'Kleine organisaties-zonder-winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Was getekend te Sliedrecht, 28 juni 2022.

WITH accountants B.V.
W.G. Oosterom MSc RA

Bijlage

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2021 van Vereniging ChristenUnie

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Christen
Unie

Bijlagen

Bijlage I. Begroting ChristenUnie 2022

	Begroting 2022	Realisatie 2021	Begroting 2021
	€	€	€
Baten			
Contributies	1.528.000	1.336.662	1.331.000
Giften	200.000	438.452	273.000
Subsidies	1.094.000	1.092.246	1.046.000
Bijdragen in gezamenlijke kosten	423.001	386.121	385.187
Baten Opleidingscentrum	20.000	28.300	12.000
Overige baten	22.506	21.441	25.945
Totaal baten	3.287.507	3.303.222	3.073.132

Lasten

Directe uitgaven aan subsidiabele activiteiten

	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €
Politieke vorming en scholing (a)	10.000	8.991	15.500
Informatievoorziening (b)	217.161	198.038	203.194
Contact zusterpartijen buitenland (c)	10.000	4.500	10.000
Politiek-wetenschappelijke activiteiten (d)	108.000	108.149	113.313
Politieke participatie jongeren (e)	35.000	19.500	18.000
Ledenwerving (f)	40.000	42.776	40.000
Betrekken niet-leden bij activiteiten van de partij (g)	112.161	146.136	110.694
Werving, begeleiding politieke ambtsdragers (h)	25.925	22.087	30.877
Verkiezingscampagnes (i)	50.000	518.753	690.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	608.246	1.068.930	1.231.578

	Begroting 2022 €	Realisatie 2021 €	Begroting 2021 €
Afdrachten			
Afdrachten aan lokale afdelingen en bestedingen Provinciale Unies	380.079	257.909	333.711
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	380.079	257.909	333.711
Overige uitgaven			
Bestuurskosten	29.500	20.796	26.100
Bureau- en ICT-kosten	213.321	249.673	210.401
Personeelskosten	1.802.477	1.483.737	1.628.264
Huisvestingskosten	186.285	106.426	111.078
Reservering verkiez.fonds dot.& onttrekk.	223.000	-	-
	2.454.583	1.860.632	1.975.843
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Totaal lasten	3.442.907	3.187.472	3.541.132
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Overschot	<u>155.400-</u>	<u>115.750</u>	<u>468.000-</u>

**Christen
Unie**

Jaarverslag 2021